

3) спори про відшкодування матеріальної шкоди, завданої співвласником майну ОСББ; та ін.

Судовий захист фігурує в механізмі захисту прав співвласників багатоквартирного будинку як основна його форма. Так, ч. 8 ст. 10, ч. 4 ст. 20 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» гарантують право співвласника звернутись до суду за захистом прав.

Враховуючи різноманіття правовідносин, що впливають з діяльності ОСББ, слід ретельно встановлювати належну юрисдикцію відповідного спору, оскільки у зворотному випадку, позивач втратив час, необхідний для ефективного та своєчасного поновлення порушеного права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 01.04.2020. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>
2. Постанова Верховного Суду від 23.06.2020. Справа № 711/2721/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88618457>
3. Постанова Верховного Суду від 26.02.2020. Справа №826/7942/15. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>
4. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

Таші Марія Сергіївна,

аспірантка кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

КОДИФІКАЦІЯ РИМСЬКОГО ПРАВА У НОРМАХ УКРАЇНСЬКОГО СІМЕЙНОГО ПРАВА ЩОДО ПОРЯДКУ УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ

Укладення шлюбу як і самі шлюбні відносини підлягали державному та суспільному регулюванню з давніх часів, що визначалось їх значним значенням для існування різних соціальних груп та забезпечення прав як подружжя так і їх нащадків, іноді родичів.

За римським правом, які і згідно з чинними нормами сімейного права України правові наслідки має лише такий шлюб, що укладений відповідно до встановлених процедур та з дотриманням вимог до осіб, які такий шлюб укладають [1].

Перш за все, однією із норм римського сімейного права, яке перейшло у сучасне сімейне право України є вимога до наявності цивільної правоздатності у особи. Зокрема, одним із двох основних елементів цивільної правоздатності

римського громадянина було наявність права брати законний шлюб, в якому діти набувають статусу римського громадянина (*jus conubii*) [2].

Важливим елементом також виступав вік потенційних чоловіка та жінки, лише статевозрілі особи могли укласти шлюб за римським правом. Для жінок такий вік встановлювався на рівні 12 років (пізніше 13 років), а для чоловіка 14 років [3].

Отже, за римським правом право укласти шлюб мали вільні громадяни, які фактично були дієздатними та статевозрілими, а за українським законодавством укласти шлюб мають право особи, які досягли 18 років, після чого отримують повну цивільну дієздатність згідно з чинним цивільним законодавством.

По-друге, в українське законодавство була перейнята норма щодо вимог процедури для настання правових наслідків, передбачених для шлюбу.

Реєстрація шлюбів у Давньому Римі відбувалася у храмі Сатурна, в якому знаходилися державне казначейство й архів, у провінціях же реєстрація виконувалася канцелярією намісника у головному місті певної провінції [4].

У діючому законодавстві України перейнята фактично ця норма. Яка визначає місце, орган державної влади та її представників, які уповноважені здійснювати відповідні реєстраційні дії.

Додатково для настання правових наслідків, були інкорпоровані наступні норми щодо наступних видів процедур укладення шлюбу за римським правом:

- *Coemptio* – нагадувала просту цивільну угоду, яка укладалася у формі договору, та полягала у купівлі дружини в її батька або в опікуна;
- *Usus* – найпоширеніша і проста форма укладання шлюбу, що полягала в проживанні жінки у домі чоловіка протягом року [5].

З цією метою та для настання правових наслідків шлюбу, зокрема наявності у чоловіка та жінки майнових прав, в Сімейному кодексі України знайшли відображення наступні варіанти «оформлення» шлюбу:

1) Укладення договору у письмовій формі особами, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу, для врегулювання їх відносин в тій частині, що не суперечить законам України та моральним засадам суспільства [1].

2) Фактичне проживання однією сім'єю, та не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, має наслідком виникнення таких самих правових наслідків відносно майна жінки та чоловіка, набуте ними за час спільного проживання [1].

По-третє, чинним законодавством також передбачена вимога для настання правових наслідків шлюбу, щоб такий шлюб був дійсним, його укладення не було фіктивним, тощо.

Римський шлюб міг укладений тільки тоді, коли союз чоловіка і жінки створювалося із наміром жити у шлюбі (*affectio maritialis*) і майбутні наречені не перебували у іншому шлюбі на момент укладання шлюбу. У давньому праві *affectio maritialis* не був обов'язковим для наречених, достатньо було, щоб цей намір виявив домовладика відповідної сім'ї. У класичному праві наявність *affectio maritalis* був необхідним і нареченим, і домовладикам їх сімей, а у посткласичному праві такий намір вимагався лише від осіб, які вступали до шлюбу.

По-четверте, зі стародавнього права, а потім римського перейшла до сучасності норма щодо заборони кровної спорідненості між нареченими для укладання шлюбу.

У Римі для укладення шлюбу мала бути відсутність близького родинного зв'язку (до 4 коліна) між нареченими. Вимоги щодо родинного зв'язку враховували місцеві звичаї (наприклад, у Єгипті шлюб між братом і сестрою міг бути укладений, хоча для римських громадян подібний шлюб заборонявся), а також з часом були послаблені заради політичних та торгівельних інтересів [6].

З урахуванням вищевикладеного, можна зробити висновок, що основні вимоги до укладення шлюбу за чинним українським законодавством, включаючи вимоги до процедури його реєстрації у державних органах України, були запозичені з римського права і пристосовані до сучасних інститутів.

Однак, на відміну від римського права, «релігійний шлюб», укладений за приписами віри, релігії, не має правових наслідків шлюбу, включаючи майнових, якщо не відповідає вимогам до «проживання однією сім'єю» за Сімейним кодексом України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
2. Основи римського приватного права: підручник. За загальною редакцією В.І. Борисової та Л.М. Баранової. Харків, 2007. С. 38
3. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2003. 512 с.
4. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции. Пер. с польск. В. К. Ронина. Москва : Высшая школа, 1988. 496 с.
5. Новицкий И.Б. Римское частное право. М. : Тип. «Красное знамя»; тип. «Гудок», 1948. 158 с.

Броніч Марія Русланівна,

студентка 2 курсу судово-адміністративного факультету

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права

Гончаренко В.О.

ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗА РИМСЬКИМ ПРИВАТНИМ ПРАВОМ ТА ЙОГО РЕЦЕПЦІЯ У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

У Стародавньому Римі набули поширення випадки вчинення дій особами, з метою дати можливість брати участь у цивільному обігу іншим особам, які внаслідок неповної правоздатності, віку, стану здоров'я не могли самостійно набувати прав та обов'язків та вільно реалізовувати їх. Під час такої діяльності підставами представництва були родинні зв'язки, приписи закону, розпорядження відповідних державних органів тощо. У цьому разі йшлося про обов'язково представництво, тобто таке, що виникає незалежно від волі та бажання сторін.

У Стародавньому Римі доби пізньої Республіки та Принципату формується вже й добровільне представництво, яке здійснюється на підставі договору, а також ще один правовий інститут, що має своєю сутністю захист інтересів іншої особи шляхом укладення угод в її інтересах та здійснення різноманітних дій – діяльність без доручення.

Значення цього інституту у сучасному житті зумовлено тим, що представництво дає можливість активізувати придбання та реалізувати суб'єктивні права та обов'язки. Для недієздатних громадян є основним засобом їх участі у правовідносинах. За допомогою представництва можливі певні придбання та реалізація багатьох матеріальних та процесуальних суб'єктивних прав та обов'язків.

Таким чином, представництво виступає як одна з важливих гарантій реального здійснення прав та виконання обов'язків суб'єктами права. Разом з тим особа представника не має закривати собою того, кого представляє, обмежувати його розсуд та права [1].

Предметом договору доручення, або *mandatum*-а, було виконання якого правового акта на користь довірителя. Природа діяльності повіреного могла бути різною: це могла бути фізична (*operae illiberales*) і інтелектуальна (*operae liberales*) робота. За обсягом і природі робіт договори доручення ділилися на